

Samfunns- rapport

2020

Innhold

3 Om Nortura

Forord av styreleder
Vår verdikjede
Hele dyret utnyttes

12 Bærekraft

Mat på naturens premisser
FNs bærekraftsmål
Hvordan vi jobber
Fakta om norsk kjøtt og egg

20 Klima & miljø

Klimasmart norsk mat
Vårt klimaregnskap
Plast & emballasje
Matsvinn
Avfall

34 Helse

Viktige næringsstoffer
Trygg mat
En trygg arbeidsplass

42 Dyrevelferd

Alle dyr skal ha det godt
Etisk Regnskap

48 Verdiskaping

Verdier for det norske fellesskapet
Økonomiske ringvirkninger

Nortura

Nortura er bondens selskap, og er eid og styrt av rundt 17 300 små og store bønder over hele landet. Vårt formål er å legge til rette for matproduksjon i Norge, styrke våre eieres lønnsomhet og bidra til et livskraftig norsk landbruk.

Nortura er en av Norges største matvareprodusenter vi tar imot husdyr og egg fra alle bønder i hele landet. Våre produkter selges i dagligvarehandelen og til andre matvareprodusenter, hoteller, restauranter og storkjøkken. Gilde og Prior er våre mest kjente merkevarer.

I Nortura har vi en lang tradisjon med å utnytte alt råstoff vi får inn i en sirkulær bioøkonomi. Derfor arbeider vi for å videreforedle våre bi-produkter, blant annet til legemidler, høyverdi proteintilskudd, dyrefôr og bioenergi.

Som bonden selv er vi opptatt av at maten produseres med omtanke for neste generasjon, med basis i det norske arealgrunnlaget og på naturens premisser. Gjennom vår innsats innen forskning, utvikling, innovasjon og aktiviteter gjennom hele verdikjeden tar vi ansvar fra gård til gaffel.

2020 nøkkeltall

17 300

bønder over hele
Norge eier Nortura

5 639

ansatte i Nortura

31

anlegg

24,7

milliarder
kroner i årlig
omsetning

859

milliarder
kroner EBITDA

Norsk mat på naturens premisser

Nortura er et samvirke som er eid av den norske bonden, og vi skal gå foran og vise vei mot en mer bærekraftig kjøtt- og eggproduksjon i Norge.

For oss som driver gård er dette egentlig ikke annerledes enn det vi alltid har gjort; vi produserer mat for den norske befolkningen - på naturens premisser. Vårt mål er å overlate gården til neste generasjon litt bedre enn vi overtok den fra forrige. Dette har vi gjort i generasjoner – og det skal vi fortsette å gjøre i generasjoner fremover.

Det betyr at vi hele tiden må tilpasse oss en verden rundt oss som er i endring, med helt andre utfordringer enn tidligere - enten det er globale pandemier som stenger landegrensene, influensaepidemier som truer husdyrbestanden, og tap av naturmangfoldet, eller et klima i endring.

Som alle aktører i samfunnet må vi i landbruket ta ansvaret får vårt bidrag. Vi må redusere vår påvirkning på klimaet og naturen, vi må ta vare på velferden til dyra våre og vi må produsere nok trygg, sunn og næringsrik mat for befolkningen. Det ansvaret er vi klare til å ta. For vi tror at dette ikke bare er bra for miljøet og samfunnet - men at det også bidrar til et mer lønnsomt og livskraftig landbruk over hele landet i årene som kommer.

Trine H. Vaag

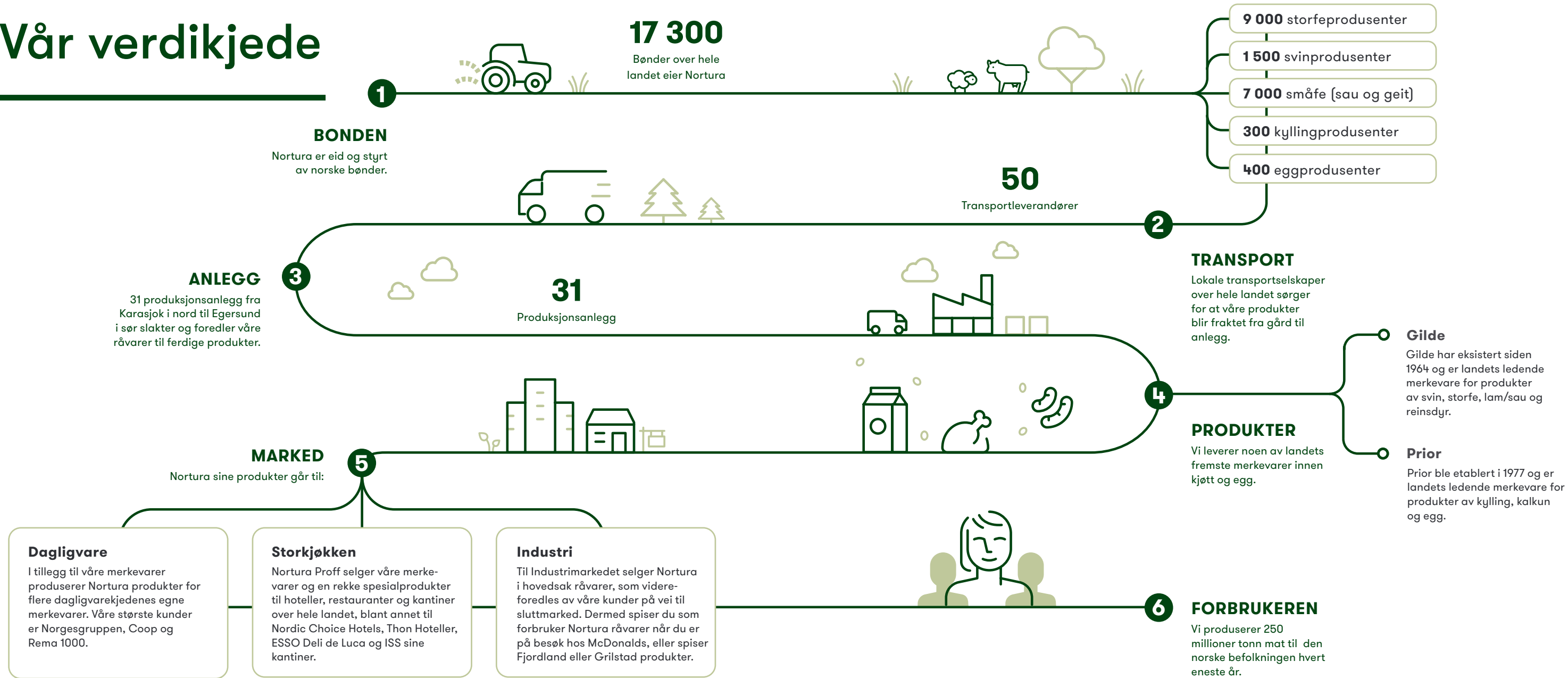
Trine Hasvang Vaag
Melkebonde i Snåsa, og Styreleder for Nortura SA

Foto: Håvard Simonsen

«Et landbruk på naturens premisser er et landbruk som er livskraftig for fremtiden»

Vår verdikjede

Hele dyret skal utnyttes

Full ressursutnyttelse er en viktig del av vår satsing på bærekraft i Nortura, og bidrar samtidig til økt lønnsomhet for den norske bonden.

Nortura tar imot husdyr fra hele Norge til vår produksjon av mat til den norske befolkningen. En betydelig del av det råstoffet vi får inn – hud & skinn, ull, innmat, blod og bein – brukes ikke til produksjon av mat for oss mennesker her i Norge. Av respekt for dyrene og miljøet ser vi det som vår plikt å utnytte alle tilgjengelige ressurser, hele dyret, til bærekraftige produkter verden har nytte og glede av. Derfor har vi etablert ett økosystem av datterselskaper som kan ta imot, videreforedle og selge dette restråstoffet.

Vårt datterselskap Norilia er kjernen i dette kretsløpet. I over 60 år har Norilia bidratt til et lønnsomt og bærekraftig landbruk gjennom utnyttelse av alle ressurser. Norilia ser alltid etter nye måter å skape merverdi på – gjennom innovasjon og samarbeid, for å finne de beste løsningene som sikrer at vi får mest mulig ut av de råvarene vi får inn til vår produksjon.

35 %

Restråstoff, eller plussprodukter som vi kaller det, utgjør om lag 35 % av all biomasse som kommer inn til Nortura sin produksjon.

150 000 tonn

Norilia forvalter årlig rundt 150 000 tonn med plussprodukter.

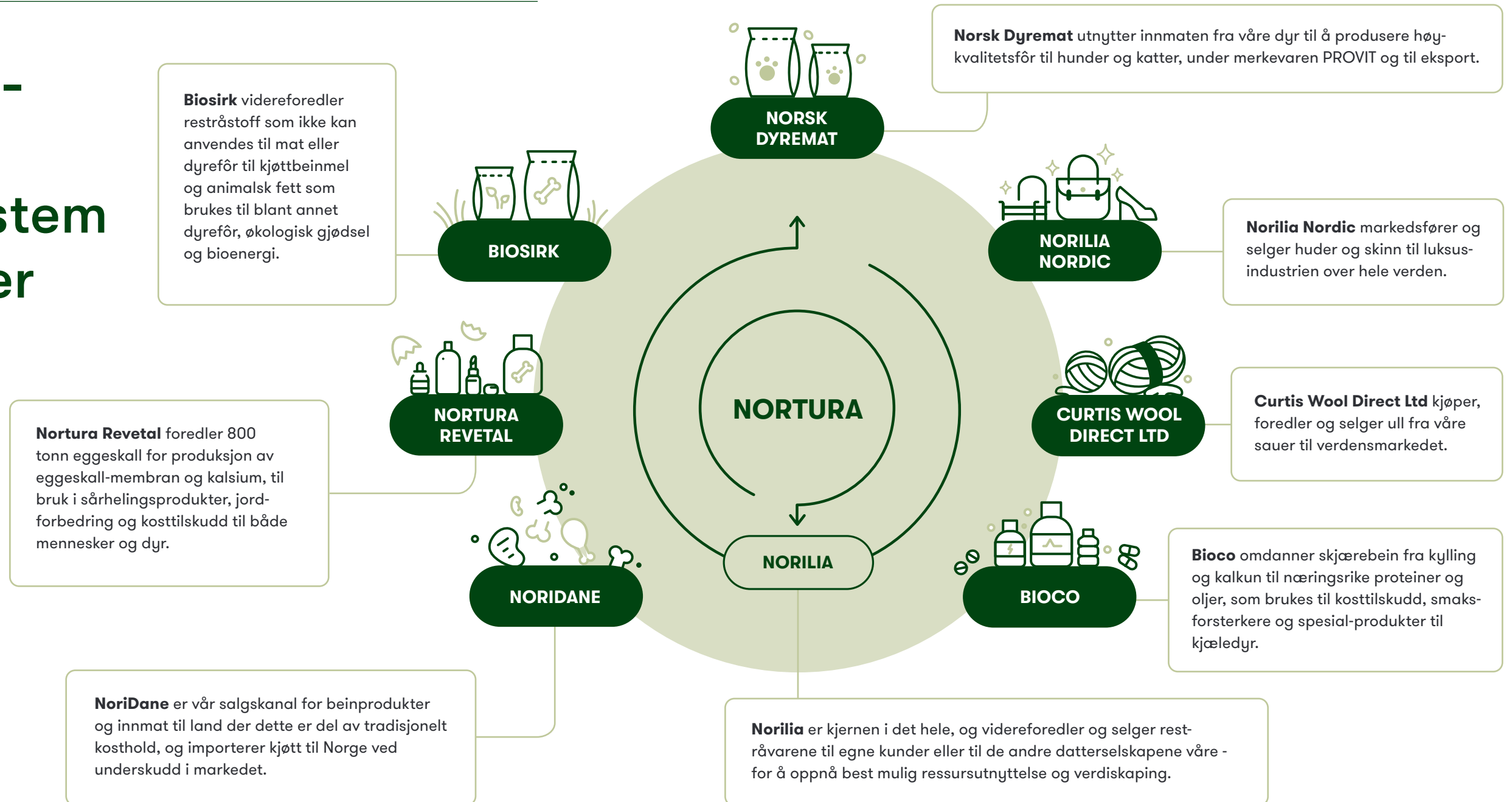
70 %

Norilia eksporterer til hele verden. 70 % av omsetningen kommer fra eksport.

Full ressurs- utnyttelse i vårt økosystem av selskaper

1/3 av råvarene som kommer inn til Nortura blir ikke til mat i Norge. Dette restråstoffet (hud, skinn, ull, innmat, blod og bein) kaller vi «plussprodukter» og går videre til Norilia og vårt økosystem av datterselskaper. Dette sikrer full ressursutnyttelse og økt lønnsomhet for Nortura sine eiere.

Bærekraft i Nortura

Foto: Grethe Ringdal

Mat på naturens premisser

I Nortura skal vi produsere mat på naturens premisser. Det innebærer at vår mat skal produseres på en måte som gjør at våre jorder, gårder og fabrikker kan overlates til neste generasjon i bedre stand enn da vi overtok dem.

Med Covid-19 serverte 2020 oss en krise som har hatt en stor påvirkning på helsen, velferden og bærekraften til matsystemer, mennesker, lokalsamfunn og næringsliv over hele verden. Som en av Norges største matprodusenter har vi spilt en viktig rolle for å sikre tilgang til nok trygg og næringsrik mat for den norske befolkningen i en krevende tid.

Vi er stolte av den maten vi produserer og ikke minst alle de 17 300 bøndene i Nortura som hver eneste dag sørger for at vi har noen av verdens beste råvarer – de friskeste dyrene, produsert på den mest naturlige måten, i bygder og grender over hele landet.

Samtidig er vi ydmyke i forhold til de utfordringene vi står overfor. Vår virksomhet påvirker samfunnet, klimaet og naturen rundt oss, og det er vårt ansvar å arbeide for en mer bærekraftig produksjon gjennom hele vår verdikjede. Det betyr at vi arbeider kontinuerlig for et stadig bedre, sunnere og mer næringsrikt kosthold produsert med lavest mulig klimaavtrykk, som styrker naturmangfoldet, utnytter arealgrunnlaget og ressursene best mulig, med omtanke for våre dyr. Nortura skal skape gode arbeidsplasser og verdier over hele landet som bidrar til et livskraftig norsk landbruk i mange generasjoner fremover.

Vårt mål:

2030

Norges mest bærekraftige
matprodusent innen 2030

FNs bærekraftsmål

– vår ramme for arbeidet

2 UTRYDDE SULT

UTRYDDE SULT

Vi skal bidra til matsikkerhet i Norge, god ernæring, dyrevelferd og dyrehelse, og fremme et bærekraftig landbruk.

3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET

GOD HELSE OG LIVSKVALITET

Vi skal bidra til god helse og livskvalitet, og gjøre det lettere for folk å spise sunt, bærekraftig og norsk.

8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

Vi skal sørge for gode arbeidsforhold for våre medarbeidere, bidra til verdiskaping for våre eiere - verdier som forblir i Norge og norske lokalsamfunn.

«I Norge produserer vi kjøtt med et klima- og miljøavtrykk som er blant verdens laveste, med verdens laveste bruk av antibiotika og medisiner, og med og med drøvtyggere på utmarksbeite som bidrar til å bevare det norske naturmangfoldet.»

12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

Vi skal utnytte alle ressurser på best mulig måte, redusere matsvinn og annet avfall gjennom hele verdikjeden, og skape nye muligheter for verdiskaping gjennom sirkulærøkonomi og utnyttelse av våre restråstoffer.

13 STOPPE KLIMAENDRINGENE

STOPPE KLIMAENDRINGENE

Vi skal redusere klimaavtrykket fra vår verdikjede så mye som mulig.

17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

For å nå målene skal vi samarbeide med andre gjennom hele verdikjeden, og med andre næringer og sektorer for å finne gode løsninger for en bærekraftig fremtid.

Hvordan vi jobber med bærekraft

STRATEGI

Bærekraft er integrert i vår konsernstrategi og er en av de tre hovedstolpene vi skal stå på når vi bygger fremtidens Nortura. I 2021 lanserer vi vår nye strategi for bærekraft mot 2030.

FORSKNING

Deltagelse i forskning er kritisk for å forstå hvordan vi påvirker naturen og samfunnet rundt oss. I 2020 var vi involvert i ni prosjekter med fokus på blant annet metanutslipp, fôr-utvikling, emballasje og bedre utnyttelse av vårt restråstoff.

INNOVASJON

Gjennom innovasjon og digitalisering skal vi identifisere og utvikle nye forretningsmuligheter som kan være spirer til fremtidig vekst og lønnsomhet for selskapet.

PRODUKT-UTVIKLING

Vår produktutvikling skal skape nye produkter som utnytter hele dyret, tar i bruk sunne ingredienser basert på norske innsatsfaktorer, forbedrer holdbarhet og reduserer matsvinn, pakket inn i ny materialgjenvinnbar emballasje.

INNKJØP

Alle som ønsker å levere varer og tjenester til Nortura må signere vår «Code of Conduct» som setter krav til overholdelse av menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, dyrevelferd og miljø.

PRODUKSJON

Gjennom store investeringer i ny teknologi og nye produksjonsmetoder gjør vi våre 31 produksjonsanlegg over hele landet mer bærekraftige gjennom å forbedre ressurseffektivitet, redusere energiforbruk og utslipp.

MARKEDSFØRING

Vår markeds-kommunikasjon skal bygge kunnskap om og tillitt til Nortura og våre merkevarer. Derfor baserer vi vår markedsføring på grunnleggende prinsipper om åpenhet, ærlighet og transparens.

FORBRUKER-SERVICE

Å være tilgjengelig for våre kunder er viktig for å skape tillit, og derfor står vårt Forbrukersenter til enhver tid parat til å ta imot henvendelser fra deg som forbruker.

10 gode grunner til å velge kjøtt og egg fra Nortura

NORSKE ARBEIDSPLASSER

Kjøper du fra Nortura bidrar du til å opprettholde mer enn 20 000 arbeidsplasser over hele landet.

Kilde: Samfunns-økonomisk analyse (2017)

20 000

EGG FRA FRITT-GÅENDE HØNS

94 % av Norturas tilførsler av egg kommer fra fritt-gående høner.

94%

70 %

DEN KLIMAVENNLIGE KOMBIKUA

70 % av storfekjøttet i Nortura er produsert i kombinasjon med melk. Dette gjør det både effektivt og mer klimavennlig.

STOR ANDEL NORSK FÔR

80–90 % av fôret til drøvtyggere i Norge er i dag norsk. For kylling og egg er andelen kun 40–50 %, men dette skal Nortura øke til 100 % innen 2030.

Kilde: Animalia 2021

100 %

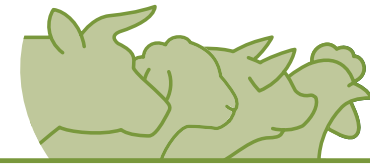
AVSKOGINGSFRI OG BÆREKRAFTIG SOYA

100 % av soyaen i fôret til våre husdyr er garantert avskogingsfri og sertifisert bærekraftig fra Brasil.

Kilde: Denofa 2021

SMÅ FAMILIEEIDE GÅRDER

Norske gårdsbruk er familieeide og små – i stor kontrast med husdyrhold i resten av verden.

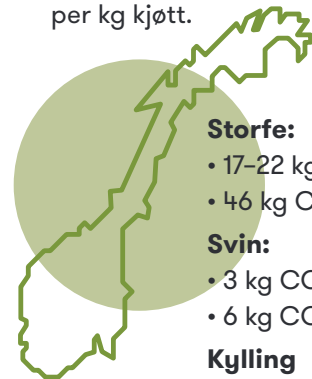

Gjennomsnittlig antall dyr pr gård:

Kyr	Søyer	Purker	Høner	Kylling
26	67	115	7 300	17 000

LAVE KLIMAUTSLIPP

Gjennomsnittlig brutto utslippsberegninger (kg CO₂-ekvivalenter) per kg kjøtt.

Storfe:

- 17–22 kg CO₂ i Norge
- 46 kg CO₂ globalt

Svin:

- 3 kg CO₂ i Norge
- 6 kg CO₂ globalt

Kylling

- 2 kg CO₂ i Norge
- 5 kg CO₂ globalt

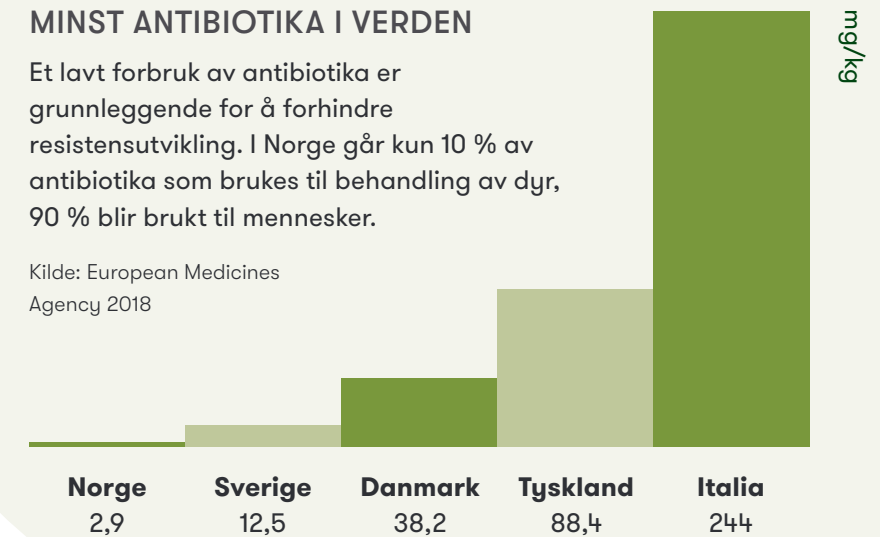
Netto utslipp fra beitende dyr er trolig lavere som resultat av den positive effekten av karbonbinding i jord og albedo-effekten.

Kilde: FAO 2014, NMBU, Nibio, SSB

MINST ANTIBIOTIKA I VERDEN

Et lavt forbruk av antibiotika er grunnleggende for å forhindre resistensutvikling. I Norge går kun 10 % av antibiotika som brukes til behandling av dyr, 90 % blir brukt til mennesker.

Kilde: European Medicines Agency 2018

BEITE BEVARER KULTURLAND-SKAPET

Hvert år slippes 2,5 millioner storfe og småfe ut på beite i norsk natur. Dette minsker behovet for import av fôr, hindrer gjengroing av norsk natur og bidrar til å bevare norsk naturmangfold.

Kilde: Sabima

100 % RESSURS-UTNYTTELSE

Rundt 1/3 av et dyr kan ikke spises av mennesker. I Nortura viderefører vi dette råstoffet til høyverdi proteiner, legemidler, dyrefôr, bioenergi, skinn til luksusprodukter eller ull til klær.

Kilde: Norilia 2021

Klima

Foto: Tom Haga

Mot klimasmart norsk mat

Produksjon av mat står for en betydelig del av verdens klimautslipp. For å bremse klimaforandringene og sikre et produktivt jordbruk i fremtiden må vi redusere klimapåvirkningen gjennom hele vår verdikjede. Derfor skal vi i Nortura gå foran for å utvikle en klimasmart matindustri og være en pådriver for klimasmart gårdsproduksjon.

Norsk husdyrproduksjon er verdensledende når det kommer til klima. Friske dyr, kombinasjonskyr, grasfôret og beitende kjøttfe og småfe, og fôreffektive griser og fjørfe bidrar til at klimaavtrykket fra vår produksjon er lavere enn snittet i resten av verden.

Likevel har vi i Nortura satt oss som mål å bli bedre. Utslipp skal betydelig ned gjennom hele vår verdikjede i årene som kommer; vi skal over på fornybar energi, vi skal utnytte alle ressurser på best mulig måte og vi skal kutte matsvinn. Derfor deltar vi i flere forskningsprosjekter relatert til avl, nye produksjonsmetoder, metanfangst, og karbonfangst og lagring som vi tror vil løse noen av de utfordringene vi står overfor i dag.

Vårt løfte til bonden og til samfunnet er at vi skal jobbe systematisk i årene som kommer for å nå vår ambisiøse målsetting om verdens mest klimavennlige matproduksjon basert på kjøtt og egg.

Våre mål:

100 % fossilfrie
anlegg innen 2025

80 % kutt av utslipp fra
transport innen 2030

100 % bærekraftig
emballasje innen 2030

60 % reduksjon av
matsvinn innen 2030

Foto: Øivind Haug

KLIMAKALKULATOREN – FOR ET KLIMASMART LANDBRUK

Klimakalkulatoren er et digitalt verktøy som er spesielt utviklet for landbruksnæringa og den norske bonden. Den gir bonden oversikt over utslipp og hvilke muligheter som finnes både for å redusere utslipp og binde karbon på gårdsnivå. Kalkulatoren er sammen med klimarådgivning blant de mest offensive tiltakene næringa noensinne har gjort i klimajobben.

Høsten 2020 ble den første kalkulatoren lansert for produksjonene melkeku, korn og gris. Fjørfe og andre produksjoner følger fortløpende gjennom 2021.

Vi oppfordrer alle bønder som leverer til Nortura å ta kalkulatoren i bruk!

Viktige tiltak i 2020

1. Vi lanserte en plan for å investere 1,4 milliarder i klimasmart industri med mindre transport, bedre vareflyt og utfasing av all fossil energi på våre anlegg.
2. Fokus på god transport-planlegging og effektive kjøretøy med god kapasitet for å redusere antallet kjørte kilometer har gitt både kostnadmessige og miljømessige gevinster. I 2020 hadde vi en nedgang i antall kjørte km på hele 6 %.
3. Nortura har i dag flere større biogassinitiativer i tilknytning til større anlegg. Ved Norturas anlegg i Tønsberg har vi siden sommeren 2020 erstattet 51 % av naturgassen med biogass, noe som har en beregnet CO₂-reduksjon på 2284 tonn
4. Nortura og Prior startet utviklingen av et norsk kyllingfôr hvor vi bytter ut soya med norskproduserte proteiner fra åkerbønner, erter og raps. Soyaimporten reduseres med 75 prosent. Målet er at to millioner kylling skal spise norsk fôr i løpet av 2021.
5. Landbrukets klimakalkulator er et digitalt verktøy som vil gjøre det mulig å måle utslipp og gjennomføre forbedringstiltak på gårdsnivå. I alt 900 storfe- og 150 svineprodusenter har allerede tatt kalkulatoren i bruk.
6. Et felles landbruk lanserte i 2020 en ambisiøs plan for hvordan en samlet landbruksnæring skal kutte utslipp og øke opptak tilsvarende 5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter innen 2030.
7. Nortura ble medlem i Biogass Norge og signaliserer dermed en økt satsing på bruk av husdyrgjødsel til biogassproduksjon.
8. I desember gikk oppstarten for et prøveprosjekt i regi av Oplandske Bioenergi AS hvor restavfall fra Nortura sitt største anlegg på Rudshøgda skal omdannes til biokull – en viktig innsatsfaktor i plantejord og husdyrhold.

Vårt klimaregnskap (tonn CO₂-ekv)

SCOPE 1	2020	2019	2018
Sum direkte utslipp	46 055,3	52 800,0	46 901,6
Egeneide kjøretøy	4 033,3	4 113,1	3 255,1
Innkjøpt transport	20 905,2	22 235,5	21 975,5
Firmabiler / tjenestebiler	571,9	751,7	848,5
Kjøregodtgjørelse – kg. CO ₂	438,7	591,9	704,9
Sum transport	25 949,1	27 693,2	26 784,0
Fyringsolje / lettolje	5 292,4	6 113,5	5 039,2
Naturgass	12 000,8	14 799,5	12 368,5
Propan	2 674,1	4 023,3	2 547,2
Kjøregodtgjørelse – kg. CO ₂	138,8	170,5	162,7
Sum produksjon	20 106,2	25 106,8	20 117,6

SCOPE 2	2020	2019	2018
Sum indirekte utslipp fra innkjøpt energi	4 829,6	4 896,7	4 926,4
Innkjøpt elektrisitet	4 483,9	4 054,6	4 062,8
Fjernvarme avfall	631,7	714,7	753,5
Fjernvarme treflis	120,6	127,4	110,2
Sum utslipp i tonn CO ₂ -e	50 884,9	56 896,5	51 828,0

Slik jobber vi med plast og emballasje

Emballasjen rundt våre produkter er viktig for å opprettholde den gode kvaliteten på maten, beskytte råvarene mot forurensing og bevare holdbarheten. Den skal beskytte mot aromatap, lys og ha oksygen- og vanndampsbarriere. I tillegg skal produktene tåle transport og håndtering. At emballasjen ikke blir ødelagt er kritisk for unngå matsvinn!

I dag bruker vi emballasje i hovedsak laget av plast, fiber (papp og kartong) og metall. For mange av våre produkter er det plast som ivaretar råvarene best. Men vi har et stort fokus på å utvikle mer miljøvennlige produkter, og ser stadig på løsninger for å erstatte fossil og jomfruelig plast med biobaserte løsninger eller andre materialtyper. Også tiltak hvor vi effektiviserer emballasjen, for eksempel at vi erstatter runde hermetikkbokser i metall med firkantede fiberbaserte kartonger for å redusere behovet for transport, er viktige grep som sparer miljøet for CO₂.

Vi er ikke i mål, og det gjenstår en del utfordringer. Men vi arbeider målrettet og investerer årlig i forskning og produktutvikling for å finne flere og bedre bærekraftige emballaseløsninger. Arbeidet går langs fire akser:

1. Vår emballasje skal være materialgjenvinnbar slik at den kan samles inn og gå tilbake som resirkulert råvare til ny emballasje.	3. Vi skal bruke emballasjer som sikrer god holdbarhet og redusert matsvinn.
2. Vi skal bruke mer resirkulerte og fornybare materialer inn i emballasjen.	4. Vi skal ikke bruke mer emballasje enn nødvendig.

HVORFOR BRUKER VI IKKE BÆREKRAFTIG EMBALLASJE I DAG?

Fra et bærekraftperspektiv så er plast en hovedutfordring for Nortura. Plast på avveie er ett av verdens raskest voksende problemer, og vi må ta ansvar for å redusere bruken av fossil plast i vår verdikjede. Dessverre er det ikke så enkelt som å bare bytte ut den fossile plasten med biobaserte løsninger. Det finnes rett og slett ikke så mange andre gode alternativer til emballasje av ferske kjøttprodukter i dag, og det er strenge krav til emballasje og mattrygghet. For at plasten skal innfri alle egenskapene som gjør at den ivaretar krav til holdbarhet og kvalitet må den ofte settes sammen av ulike plasttyper til et laminat – og slike laminater er ikke gjenvinnbare.

Heldigvis skjer det mye utvikling på dette området! Vi jobber tett med våre leverandører for å finne mer bærekraftige alternativer til emballasjen vår, og vi investerer i nytt utstyr på våre anlegg slik at vi kan ta i bruk mer bærekraftige alternativer når nye materialer og teknologi utvikles.

Vårt mål:

100 % bærekraftig emballasje innen 2030

Vår definisjon:

For Nortura er emballasjen bærekraftig hvis den kommer fra resirkulerte eller fornybare råvarer og at den blir materialgjenvunnet.

Viktige tiltak i 2020

1.

Fase ut «svart plast»

Svart plast (Carbon Black) er vanskelig å gjenvinne fordi det ikke kan sorteres optisk med den teknologien dagens sorteringsanlegg har. Derfor jobber Nortura med å fase ut bruken av denne plasten rundt våre produkter. I 2020 byttet vi ut den sorte plasten rundt våre spesialpølser med grå, og har tidligere gjort dette på en rekke andre produkter.

2.

Norges favoritt bacon med bioplast

I 2020 tok vi i bruk ny plastemballasje på all bacon fra Gilde og Prior som består av 54 prosent plantebasert råvare.

3.

Fra rund hermetikk til kartong

4 millioner hermetikkbokser til langtidsholdbar mat ble byttet ut med firkantet kartong, og Nortura er første produsent i verden til å introdusere rene kjøttprodukter med denne emballasjen. Resirkulerbar kartong er mer plasseffektiv, og byttet reduserte CO₂-utslippet fra emballasjen med nesten 80 prosent.

Resultatrapportering 2020

Total mengde emballasje brukt

MATERIALE	TOTAL MENGDE (KG) I 2020
Total plast	5 045 239
Resirkulert plast (materialgjenvunnede vann- og brusflasker)	712 179
Total ikke-fossil bioplast fra sukkerrør	205 016
Total aluminium	101 896
Total blikk	38 777
Fiber (papp, bølgepapp, kartong)	7 849 511

CO₂ bespart som følge av tiltak i 2020:

139 827 kg CO₂ spart som følge av overgang fra fossil til bioplast på bacon

Vi kutter matsvinn

Hvert år kastes det mer enn 390 000 tonn fullt brukbar mat her i Norge. Det tilsvarer ca. 74 kg per innbygger. Rundt 20 % av dette stammer fra matindustrien. Matsvinn er et problem både fra et ressurs og et miljøperspektiv. Det krever land, vann, energi og arbeidskraft å produsere mat - ressurser som er bortkastet når maten ender i søpla. Matsvinn er også en betydelig kilde til verdens klimagassutslipp og hele 6.7 % av globale utslipp stammer fra matsvinn.

Å nyttiggjøre seg av hele dyret står sentralt i vår forretningsmodell. Sammen med en målsetting om å redusere matsvinnet fra industrien kan vi bidra til å forbedre vår påvirkning på naturen og klimaet.

I 2017 signerte Nortura myndighetenes tilslutningserklæring for matsvinn, og har dermed forpliktet seg til å halvere matsvinnet i vår virksomhet med 50 % innen 2030. Hvert år gjennomfører vi en rekke tiltak for å redusere matsvinn langs hele vår verdikjede, inklusive satsing på ny teknologi for å forbedre produkters holdbarhet, bedre produktmerking ut til forbruker, bedre rutiner for å forhindre svinn på våre fabrikker, og ikke minst samarbeid med kunder for å sikre produksjon i tråd med etterspørsel.

I tillegg har Nortura hatt et langt samarbeid med Matsentralen over hele landet, og bidrar med både produkter og finansiering som kommer vanskeligstilte over hele landet til gode. Vi samarbeider også med initiativet Too Good To Go.

Vårt mål:

Vi skal redusere matsvinn med 60 % innen 2030

Resultatregnskap

I 2020 reduserte Nortura sitt matsvinn med cirka 7 % sammenlignet med fjoråret. Dette innebærer en nedgang på hele 26 % siden 2017.

Matsvinn	2020	2019	2018	2017
Totalt (i tonn)	2 002 026	2 091 462	2 476 589	2 728 678
Prosent av total produksjon	0,80 %	0,86 %	0,99 %	1,09 %

Donasjoner til Matsentralen	2020
Totale donasjoner (tonn)	62 094 Dette tilsvarer 124 188 måltider.

Too Good To Go	2020
Mat distribuert via TGTG	40 000 poser

Avfallshåndtering i Nortura

I Nortura jobber vi kontinuerlig for å redusere mengden avfall fra våre anlegg, og for å øke sorteringsgraden på våre avfallsfraksjoner.

Vi samarbeider tett med alle våre kontraktspartnere på avfallshåndtering (Retura, Norsk Gjenvinning og Ragn-Sells), og har programmer på de største anleggene våre hvor vi foretar analyser av sortering, type avfall og plassering av lastbærerne for effektiv sortering for å nå målet vårt om mindre restavfall og øke sorteringsgrad.

AVFALLSFRAKSJON	2020	ANDEL AV TOTAL (%)
Restavfall	2 938 097	62,2
Papir	510 845	10,8
Plast	700 651	14,8
Metall	151 301	3,2
Masser	320 617	6,8
EE-avfall	60 908	1,3
Farlig avfall	27 995	0,6
Annet	10 865	0,2
Totalt avfall	4 721 279	100,0

Foto: Øivind Haug

Helse

Foto: Mostphotos

Viktige næringsstoffer

Nortura vil bidra til en sunnere hverdag gjennom å gjøre det enklere å spise mat med god samvittighet. Våre produkter kommer fra norske gårder og friske dyr som har det bra og som produseres med utgangspunkt i Norges naturgitte forutsetninger. Vår filosofi er at mat produsert på denne måten gir det beste utgangspunktet for trygg mat og et sunt og næringsrikt kosthold.

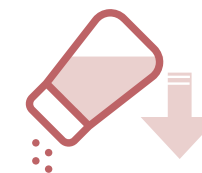
Et variert kosthold danner grunnmuren for god fysisk og psykisk helse. Vi oppfordrer alle til å følge myndighetenes kostholdsråd, og selv jobber vi målrettet med å gjøre folkefavorittene sunnere og å utvikle sunnere alternativer i alle produktkategorier. Vi har konkrete mål for å redusere salt og mettet fett, og for å øke andelen produkter med nøkkelhull.

Samarbeid med myndigheter og forskningsmiljøer er også en viktig del av vårt arbeid med helse og ernæring. Nortura er tilsluttet «Intensjonsavtalen for et sunnere kosthold» og har forpliktet oss til å redusere salt og mettet fett i produktene våre. Vi deltar aktivt i forskningsprosjekter hvor vi ser på blant annet helseeffekter av mettet fett i forbindelse med hjerte-karsykdommer og tarmkreft.

Våre mål:

25 % av Norturas produkter er nøkkelhullsmerket innen 2023

Nortura skal redusere salt og mettet fett i henhold til intensjonsavtalen med myndighetene

50 % av Norturas forskningsprosjekter skal være prosjekter innenfor helse

Viktige tiltak i 2020

1.

Nye nøkkelhullsprodukter

23 nye nøkkelhullsprodukter utgjorde 14 prosent av fjorårets nylanseringer.

2.

Sunnere bacon

Vi arbeider kontinuerlig med å utvikle sunnere produkter. I 2020 lanserte vi Prior kyllingbacon og Gilde Go' & Mager bacon, og sammen med Prior kalkunbacon inneholder de opp til 70 prosent mindre fett enn vanlig bacon av svin.

3.

Gilde Kjøtt & Grønt

For å bidra til et variert og sunt kosthold har vi utviklet Gilde Kjøtt & Grønt - en serie med klassiske kjøttprodukter tilsatt grønnsaker: kjøttdeig med 50 prosent grønnsaker og grønnsakspølser med 30 prosent grønt.

4.

Hvit jul med Prior

Vi lanserte for første gang en serie med juleprodukter av hvitt kjøtt for å kunne tilby magrere alternativer i en sesong med mye fet mat.

5.

EAT4AGE

Gjennom prosjektet EAT4AGE er Nortura med på å utvikle velsmakende og proteinrike matvarer som skal bidra å forhindre underernæring og tap av muskelmasse hos eldre.

6.

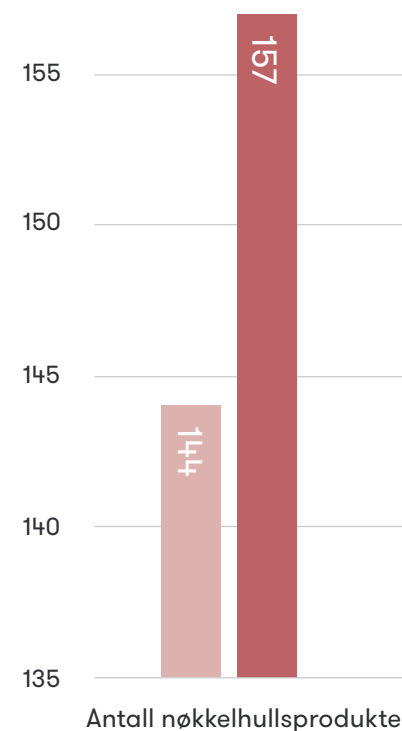
Sunnere barn

Vi har siden 2018 bidratt til at 44 000 barn og 7 500 barnehageansatte er med i et kunnskapsløft for å forbedre mattilbudet i barnehager og SFO ved økt servering av grønnsaker, fisk og mat merket med nøkkelhull.

Resultatrapportering 2020

Nøkkelhullprodukter:

2019 2020

	2019	2020
Nøkkelhullsprodukters andel av totalt salgsvolum	13 %	16 %
Andel nøkkelhullsprodukter i produktkategoriene som er definert i nøkkelhulls-forskriften	17 %	21 %

Forskning og utvikling

30 millioner

Total verdi av forskningsprosjektene Nortura eier relatert til helse

53 millioner

Total verdi av forskningsprosjektene Nortura deltar i relatert til helse

Trygg mat

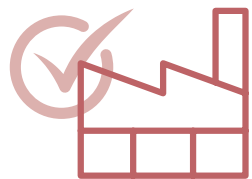
Vårt viktigste oppdrag er å levere trygg mat til kunder og forbrukere. Vi er stolte av våre friske dyr og strenge rutiner, som gjør at norske matvarer er blant de tryggeste i verden.

Nortura er sertifisert i henhold til den globale mattrygghetsstandarden BRC (British Retail Consortium). Bak den trygge maten er et omfattende system av regelverk, kunnskap, hygienerutiner, risikovurderinger, smittekontroll, prøvetaking og revisjoner. Trygg mat krever daglig innsats og kontinuerlig overvåking i hele verdikjeden.

Nortura stiller de samme strenge kravene til mattrygghet ovenfor våre leverandører. Vi har et system for prekvalifisering og godkjenning. Leverandører følges jevnlig opp i med dokumentasjon og revisjoner.

Målet er null tilbaketrekkinger som følge av matsmitte eller dyresykdom. Dersom det likevel skulle skje, har vi et solid og effektivt apparat for å spore, og i verste fall kalle tilbake, produkter. Vi kaller heller tilbake én gang for mye, enn å ta sjanser.

Våre mål:

100 % av våre produksjonsanlegg skal være sertifisert i henhold til BRC-standarden for mattrygghet

0 tilbaketrekkinger som følge av matsmitte eller dyresykdom

VERDENS LAVESTE BRUK AV ANTIBIOTIKA

Friske dyr trenger ikke antibiotika. Derfor er Norge blant landene som bruker minst antibiotika til husdyrene våre. I Norge brukes over 90 prosent av antibiotika til mennesker og mindre enn 10 prosent på dyr. At forbruket i Norge er lavt, er ikke fordi vi lar være å behandle når det er nødvendig, men det at vi kontinuerlig jobber forebygging, overvåking og kontroll av smittsomme dyresykdommer bidrar til at våre dyr er friske. Strenge regler for bruk av antibiotika er viktig for å unngå at det utvikles resistente og multiresistente bakterier. Velg derfor norsk kjøtt fremfor importert neste gang du er i butikken.

Viktige tiltak i 2020

1.

Mattrygghetssertifisering

Majoriteten av Norturas produksjonsanlegg gjennomgikk sertifisering av kvalitet, hygiene og sikkerhet i henhold til BRC-standarden, av det uavhengige sertifiseringsselskapet SAI Global.

2.

Mattrygghetskultur

Nortura besluttet å etablere et verktøy for å styrke og forbedre mattrygghetskulturen gjennom hele organisasjonen, verktøyet blir lansert i 2021.

3.

Beredskaps- og sporingsøvelser

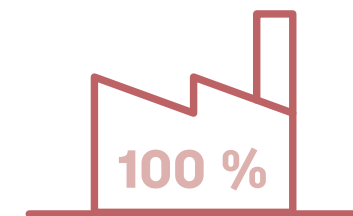
Nortura har dedikerte sine springsteam både sentralt og ute på anleggene som årlig gjennomgår øvelser på tilbaketrekking av varer.

Resultatrapportering 2020

BRC sertifiseringer	Antall anlegg
AA	12
A	9
B	2

3 fabrikker har utsatt sertifisering pga covid-19

Sporingsøvelser

Alle anlegg har gjennomført sporingsøvelser i 2020

Tilbaketrekking i 2020

20 **Antall tilbaketrekkinger og tilbakekallinger**
 Tilbaketrekking:
 Merke- og kvalitetsfeil.
 Tilbakekalling:
 Forsinket postgang av trikinalyser.

0 **Matrelaterte smitteutbrudd knyttet til Norturas merkevarer eller råvareleveranser**

0 **Varsler i forhold til mattrygghet**

En trygg og sikker arbeidsplass

Nortura er en av Norges største arbeidsplasser, og vi stiller store krav til helse, miljø og sikkerhet. Som IA-bedrift tar vi våre medarbeideres fysiske og psykiske helse på alvor. Vår overordnede målsetning er null personskader, og vår skadeplan beskriver tiltak som skal iverksettes for å nå målet om at alle kommer trygt hjem fra jobben.

HMS og kvalitet er grunnplanken i vår produksjon. Gjennom året er arbeidet med å forstå og håndtere årsakene til uønskede hendelser forbedret ytterligere. Dette vil føre til både færre kvalitetsfeil og færre skader på sikt.

Vårt HMS-arbeid setter søkelys på fire områder:

1. Økt kunnskap om og bruk av HMS-standarder
2. Toveiskommunikasjon og samarbeid mellom ledelsen, de ansatte og vernetjenesten
3. HMS som tema i interne nettverk
4. Gransking av personskader, uønskede hendelser og farlige forhold/atferd, og oppfølging av disse med tiltak som skal hindre gjentakelse

Resultater fra medarbeiderundersøkelsen i 2020 viser at vi har et sunt arbeidsmiljø i Nortura, med stolte og engasjerte medarbeidere som ønsker å fortsette å jobbe hos oss. Men dette er ingen hvilepute, og vi jobber systematisk for å ta tak i utfordringer for å sikre at Nortura blir en enda bedre plass å være for våre medarbeidere.

Viktige tiltak i 2020

1. **Veiledning i en krevende tid**
Ledelsen og HR har gjennom 2020 hatt søkelys på å forstå den krevende situasjonen våre medarbeidere har stått i, og gi veiledning og støtte.
2. **Forsterket fokus på HMS**
HMS-koordinatorer har gjennom bred involvering av ansatte forsterket vårt HMS arbeidet på samtlige anlegg.
3. **Kartlegging av rotårsaker**
Fokus på forbedring av rutiner for registrering av farlig forhold, forståelse av rotårsak og erfaringsdeling.
4. **Tilrettelegging**
Tilrettelegge for alternative arbeidsoppgaver for å redusere belastning og fravær.
5. **HMS-revisjoner**
Kontrollere etterlevelse av kravene i Nortura sin HMS-standard gjennom synlig sikkerhetsledelse, egenevaluering, ledelsens gjennomgang og HMS revisjoner.

2020 - ET KREVENDE ÅR

Koronasituasjonen har stilt store krav til våre medarbeidere. Vi innførte tidlig strenge smitteverntiltak ved alle våre anlegg for å sikre våre medarbeideres trygghet i forhold til smitterisiko. Raske endringer og uforutsigbare signaler fra markedet, parallelt med økte beredskaps- og sikkerhetstiltak i produksjon, har krevd stor fleksibilitet og stå på-vilje fra alle medarbeidere.

Samtidig har denne perioden økt bevisstheten og stoltheten hos våre medarbeidere om Norturas kritiske rolle med tanke på å sikre mat for Norges befolkning. Den stoltheten skal vi ta med oss videre.

Dyrevelferd

Foto: Siv Sandberg Holter

Alle dyr skal ha det godt

Når vi mennesker tar ansvar for dyr, er det vårt ansvar å sørge for at de har det bra.

Som Norges største kjøtt- og eggprodusent har vi i dag mange rutiner gjennom hele verdikjeden som skal sikre godt dyrehold. Vi har en null-visjon for dårlig dyrevelferd, og derfor har vi de siste årene jobbet målrettet for å få på plass et solid system for fange opp ulovlige forhold.

Norsk dyrevelferdsregelverk setter strenge krav for hvordan dyra i Norge skal ha det.

Selv om et strengt regelverk ligger i bunn, er Nortura en aktiv pådriver for utvikling av bransjebaserte dyrevelferdsprogrammer for alle dyreslag som inngår i vår verdikjede.

Nortura krever at våre bønder som driver med fjørfe og svin skal delta i bransjens dyrevelferdsprogrammer. Disse hjelper bonden med å sikre og utvikle dyrevelferden på gården. Disse innebærer krav om regelmessige veterinærbesøk og eksterne revisjoner, og manglende deltakelse eller manglende oppfølging av avvik får konsekvenser i form av økonomisk sanksjoner fra bondens varemottakere. Dyrevelferdsprogram for storfe og småfe er under utvikling. Norturas rådgivere og veterinærer har høy husdyrfaglig kompetanse og bistår Nortura bøndene med rådgivning knyttet til produksjon, dyrevelferd og dyrehelse.

«Alle dyr har en egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker»

Dyrevelferdsloven, § 3

Viktige tiltak i 2020

1.

Forhold på gård

Nortura forventer at bøndene som leverer dyr til vår produksjon følger dyrevelferdskrav i offentlig regelverk og dyrevelferdsprogrammer.

2.

Dyrevelferdsprogram

Starte opp dyrevelferdsprogrammet for verpehøns; utarbeide grunnlaget for og forberede oppstart av dyrevelferdsprogrammet for foreldredyredyr slaktekylling og kalkun.

3.

Etisk regnskap

En gang hvert år gjennomføres en uavhengig og uanmeldt revisjon for å ettergå Norturas rutiner og etterlevelse av krav til dyrevelferd i egen drift (alle slakterier og rugerier). Etisk regnskap omfatter inntransport av dyr og håndtering på slakteri.

4.

«Griseløftet»

Et forskningsprosjekt i samarbeid med Norges Miljø- og Biovitenskaplige Universitet (NMBU) for å utvikle kunnskap som fremmer dyrevelferden til slaktegrisen. I 2020 ble en velferdsprotokoll til bruk i våre slaktegrisbesetninger utviklet, basert på besøk i over 80 slaktegrisbesetninger, og skal danne grunnlaget for rådgivning til bonden i årene som kommer.

5.

«Boars 4 all»

Et Nortura ledet forskningsprosjekt med mål om å produsere hanngris uten utfordringene med rånemak. Dersom dette lykkes, vil vi kunne gå bort fra kirurgisk kastrering av hanngris, noe som vil være en dyrevelferdsmessig gevinst for hanngrisen.

6.

Forskning

I 2020 har vi deltatt i flere forskningsprosjekter for å finne gode løsninger for å utvikle og styrke dyrevelferden. For eksempel deltar vi i forskningsprosjekter for å utvikle velferdsindikatorer og miljøberikelse for kylling, og bruk av miljøberikelse er nå obligatorisk for alle Norturas fjørfeprodusenter, både for fjørfekjøtt- og eggprodusenter.

Resultatrapportering 2020

ETISK REGNSKAP FOR NORTURAS ANLEGG

Karakter	Antall anlegg
A	26 %
B	67 %
D	2 anlegg fikk karakteren D på grunnlag av «knock-out»-punkt knyttet til håndtering på gård, og oppstallingsforhold på anlegg.

På grunn av oppdateringene gjort i Etisk Regnskap i 2020 er resultatsammenligning med tidligere år ikke mulig.

TRANSPORTDØDELIGHET

Totalt antall døde dyr

	2020	2019	2018	2017
Storfe	6	1	8	3
Småfe	31	47	74	69
Gris	73	80	89	124
Kylling	23 351	23 859	26 042	23 307

Andel døde i forhold til totalt slaktet (i %)

	2020	2019	2018	2017
Storfe	0,0029	0,00048	0,0034	0,0015
Småfe	0,004	0,00608	0,0082	0,0073
Gris	0,0079	0,00824	0,0082	0,0115
Kylling	0,0681	0,067	0,0791	0,0711

STRENGE KRAV GJENNOM ETISK REGNSKAP

Nortura stiller strenge krav til dyrevelferd, og har i over 20 år gjennomført Etisk Regnskap for dyrevelferd på våre slakterier – lenger enn noen andre.

Etisk regnskap er en uanmeldt revisjon som gjennomføres hvert år, og er en omfattende kartlegging av faktorer som kan påvirke dyrenes velferd. Bransjeorganisasjonen Animalia gjennomfører revisjonen på oppdrag fra oss.

Etisk Regnskap bygger på følgende prinsipper:

1. Dyrene skal få oppfylt grunnleggende fysiske behov (tørr liggeplass, rent drikkevann, akseptabel ventilasjon/temperatur).
2. Dyr som kan skade hverandre, skal holdes adskilt.
3. Innredning skal være slik utformet at ingen dyr kan komme til skade.
4. Drivganger skal være slik utformet at de fleste dyr går uten bruk av tvang (riktig lys, oversiktlige ganger, riktig bredde, sklisikkert gulv, tette vegger, lite støy).
5. Syke eller skadede dyr skal avlives så raskt som mulig på en skånsom måte.
6. Det skal se ut som om dyrene har det bra.

I 2020 ble Etisk Regnskap oppdatert og justert, etter ønske fra Nortura, med skjerpende krav til karaktersettingen og inkluderer nå også faktorer på gårdsnivå. I tillegg vil revisjonene fra nå av være uanmeldte, i motsetning til tidligere.

GOD DYREVELFERD ER FRISKE DYR SOM HAR DET BRA

God dyrevelferd og dyrehelse har en lang og stolt historie hos Prior. Nortura var først ute i Norge med dyrevelferdsrevisjoner på alle våre rugerier og slakterier. Vi var også med og initierte til det første dyrevelferdsprogrammet for kylling i Norge i 2013. I 2020 innførte vi viktige trivselstiltak for kylling, verpehøns og kalkun for å tilrettelegge for mer aktivitet, naturlig atferd og bedre trivsel.

Våre eiere har den mest sentrale rollen i å sørge for at kyllingen har det bra gjennom det daglige stellet, støttet av rådgivere og fastdyrleger. Gjennom 2020 har vi satt stadig nye rekorder i god dyrehelse og dyrevelferd. For eksempel har dødelighet hos kylling aldri vært lavere. Dette til tross for at den norske kyllingproduksjonen de siste fem årene har vært alene i Europa om å produseres helt uten narasin.

Foto: Øivind Haug

Verdiskaping

Verdier for det norske fellesskapet

Nortura skaper store verdier for samfunnet og det norske fellesskapet. Dette er verdier som ikke forsvinner ut av landet, men som blir igjen i Norge og i ditt lokalsamfunn.

Norturas drift er fundert på solidariske samvirkeprinsipper – og vi er eid av bøndene selv. Samvirkemodellen sikrer at verdiene vi skaper gis tilbake til de som har produsert maten – den norske bonden. Dette er grunnleggende for en rettferdig fordeling av verdiskaping ut over i landet.

Vårt samfunnsregnskap* viser vårt økonomiske fotavtrykk i den norske økonomien – målt i arbeidsplasser, verdiskaping og skatteinntekter. Regnskapet viser hva vi betaler til bøndene for dyrene deres, hva vi kjøpet inn av varer og tjenester fra bedrifter over hele Norge – og hva vi bidrar med til samfunnet gjennom skatter og avgifter.

Dette er verdier som blir igjen i Norge.

*Samfunnsøkonomisk Analyse (2017)

Vårt mål:

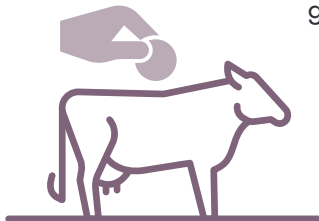

Bidra til at våre eiere får best mulig økonomisk resultat av sin produksjon

Resultatregnskap

21 178 stk arbeidsplasser gjennom vår verdikjede

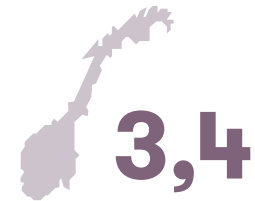
9,6 milliarder utbetalte vi norske bønder for dyrene deres

av årets resultat etter skatt gikk tilbake til våre eiere, 135 millioner kroner

4,8 milliarder i skatter og avgifter legges igjen i kommune-kasser over hele landet

3,4 milliarder i kjøpte varer og tjenester fra norske leverandører

Foto: Rune Bendiksen

Nortura SA

nortura.no

firmapost@nortura.no

[Facebook.com/nortura](https://www.facebook.com/nortura)

Postboks 360 Økern

0513 Oslo

Forbrukertelefonen: 955 18 300

Sentralbord: 955 18 000